

“Persones humanes” er

Aquest mes d'abril s'emetrà l'últim espai del *Persones humanes*. El programa més boig de TV3 s'acomiada fins el setembre. Miquel Calzada, Mikimoto, ens parla del “fenomen *Persones humanes*”, d'ell, dels joves i del país.

Persones humanes, tot un fenomen: un espai de llibertat, el redescobrimet d'un cert humor, pura pedagogia de saber riure, i potser la forma més efectiva mai inventada per fer país sense que se n'adoni ningú. Tot això, i molt més. Però Miquel Calzada no admet responsabilitats.

—Dius que no tenteu pretensions definides abans de començar el programa. Això vol dir que les anàlisis posteriors que s'han fet del *Persones humanes en el fons et fan riure*? “Mira aquests què diuen...”

—Em fan riure i no em fan riure. Evidentment darrere de tot sempre hi ha un motiu, però és tan senzill i tan simple que no mereix que se li dediqui ni un article d'opinió. El tema de la Megapubilla, per exemple, és escandalós. Alguns han dit que ens en fotíem, de la cultueta. Puc estar-hi o no d'acord, però, per fotre's d'una cosa, primer l'has de conèixer. El que se'n foti però no hagi estat mai en un esbart dansaire o en un camp de futbol ballant un ball de gitanes no te cap mena de credibilitat. Jo sí que ho he fet, i n'estic molt orgullós i he cantat als cors de Clavé, per tant si algú vol pensar que me'n foto de la cultueta, doncs no em fa res que m'ho digui. Dit això: si amb la Megapubilla hem aconseguit, per exemple, que les comarques ja no siguin una paraula esotèrica, rara, o un cartell que veus per la carretera i no saps ben bé què és, si hem aconseguit que la gent hagi agafat un mapa de Catalunya i hagi mirat la capital d'una comarca... m'entens? És positiu o no és positiu? Jo crec que sí que ho és, almenys les comarques deixaran de sonar rares, i en definitiva aquesta és la divisió territorial catalana pròpia. Era aquest l'objectiu que ens havíem plantejat prèviament? No, però no em fa res que s'hagi aconseguit. I és que m'empenya bastant que la gent coneixi capitals del món o estadístiques sobre Nord-amèrica i en canvi no sàpiga que l'Alta Ribagorça és la comarca més despoblada de Catalunya o que s'hi fan uns panells molt especials. És a dir que tot això que hem de ser oberts està molt bé, però hem de conèixer també la realitat de casa nostra. I amagar-ho sota la història d'una presumpta *modernor* i trencar fronteres i tonteries d'aquestes, això em repug-

na. O sigui que ens en podem fotre perquè és casa nostra i segur que no vindrà ningú a dir-nos res. Sempre sense ser impertinents.

—Persones humanes és una provocació?

—No, no, no, no. Odio bastant que em diguin que volem provocar. No volem provocar, volem disfrutar nosaltres, evidentment intentant no ferir la gent. En les reunions que tenim abans dels programes han sortit temes que serien molt bèsties i que segurament en un altre programa s'haurien passat. Però jo tinc bastant autocensura, sóc bastant...

—Pudorós?

—Pudorós no..., fatxa tampoc seria la qüestió, eh?, però una mica recte sí. A veure si m'entens...

—Conservador?

—Conservador, sí. Però també que cadascú faci el que li vingui de gust, sense molestar ningú.

—O sigui que el Mikimoto i els seus no es foten de qualsevol cosa.

—No, evidentment no ens fotem de qualsevol cosa. Potser d'algunes coses ens fotem en petit comitè, però sóc incapaç de fotre-me'n públicament.

—Persones humanes ha fet també una certa pedagogia del riure?

—Tampoc ho hem buscat.

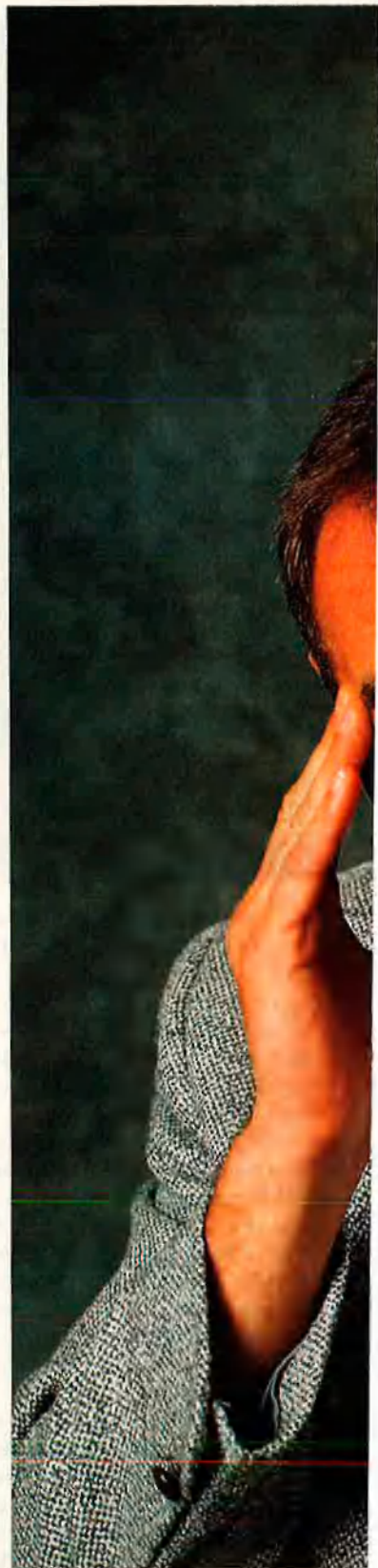
—Però, vosaltres no hi buscàveu absolutament res?

—No, de debò. Home, jo tinc unes creences sobre les quals funciono. I evidentment que tot el que estem comentant surt en el programa perquè jo penso d'una determinada manera, però no ho he preparat premeditadament.

—Han dit que vosaltres heu fet un discurs estètic i televisiu diferent. T'ho creus?

—No. Tot està inventat, l'únic que s'ha de fer és passar-ho pel teu sedàs i sortirà una cosa diferent. No hem pensat mai: “mira, ara posarem la càmera així de gairell perquè així...”. Perquè així, què? O bé dir: “mira, això ho farem en blanc i negre perquè aconseguirem tal efecte...” No, home, no. No crec que hàgim aportat absolutament res.

—Per tu el programa també ha estat una forma de treure't del damunt la imatge del disc-

a el pas que jo volia fer"

ALBERT HERAS

jockey juvenil i marxós més o menys afortunat?

—Sí. De fet era el pas que jo volia fer fa tres anys quan no ens vam posar d'acord amb Televisió de Catalunya. I és el pas que fa set anys que vull fer a Catalunya Ràdio: vull fer el *Catalunya matí*, però sempre m'han dit que no tindria credibilitat. Afortunadament el *Pasta gansa* és en aquests moments el tercer programa de Catalunya, i funciona, m'ho passo bé fent-lo. Però si hagués de canviar, a mi em faria il·lusió fer un informatiu. Només perquè tinc ganes de fer-ho i m'ho passaria bé, no com a repte professional. Com a repte professional ja m'he espavilat per posar en marxa el que és avui Flash F.M. conjuntament amb el Carles Cuní. I quan tens una emissora pots fer el que vulguis: de vegades els agafo el butlletí i em poso jo a llegir les notícies a les hores en punt. Jo què sé, em ve de gust. Jo és que sóc bastant obsessiu.

—Has vist la gent preparada per riure en la teva longitud d'ona?

—En la majoria de temes sí. Crec que hi ha diferències entre l'humor d'aquest país i el que hi ha a Espanya. Un dia amb en Quim fèiem una reflexió sobre l'humor del grup de Sabadell, d'en Pere Quart, d'en Francesc Trabal i aquella novel·la que es diu *Quo Vadis, Sánchez*, que explica la història d'un immigrant que li toca la loteria i acaba descobrint que és més feliç fent d'obrer del tèxtil. Tot això és dels anys vint... és l'humor no tant de l'absurd com de la cosa que és evident.

—L'humor de l'obvietat.

—Això, l'humor de l'obvietat. És una manera de fer bastant nostra.

—Això sí que ho preteníeu: recuperar una certa manera de fer humor molt catalana...

—A veure... És que amb en Quim som així. Quan anem a dinar o ens trobem de copes o amb la colla som d'aquesta manera. No hem de pensar-ho, som així. En tot cas el que sí que pensem és de quina manera enfoquem el programa per poder practicar aquest humor. Nosaltres ens relacionem, ens comuniquem d'aquesta manera.

—Durant tots aquests mesos no has tingut en cap moment la sensació que el públic potser estava saturat de tant Mikimoto? Hi ha hagut setmanes que sorties fins a la sopa...

—Sí, des del *Tomb per la vida* no vaig fer cap entrevista més, perquè va arribar un moment que ja n'hi havia prou. Però tampoc crec en allò que diuen que la gent es crema si apareix massa en pantalla. No. La gent es crema si no es renova.

—T'han acusat de ser el locutor del règim,

Oleguer Sarsanedas: "El gram de bogeria que ens faltava"

—És un programa que només podia fer TV3.

—Per què?

—Perquè és la nostra.

Oleguer Sarsanedas, o l'home que va fer tornar Mikimoto a TV3. "Jo volia que en Miquel creixés una mica, que no es quedés encaixonat en la imatge del *disc-jockey* juvenil." Donar-li un programa a Miquel Calzada era un risc calculat? "Per part meua, totalment. El conec des de fa més de deu anys. Vam fer junts el programa inaugural de Catalunya Ràdio, em sé de memòria les anècdotes sobre la seva mili que va explicar al *Tomb per la vida*, perquè quan venia de permís les explicava. L'he anat a buscar d'urgències a l'hospital de Sant Pau perquè s'havia estimat amb la moto... Sabia que funcionaria, perquè poca gent en aquest país té la seva capacitat de comunicació."

A en Miki se l'havia de fer créixer, i el seu amic Sarsanedas li va proposar fer un programa que s'emetés de nit i fos "una mica polèmic". Aquesta era la idea inicial, res més: nocturn i polèmic. El director de programació de Televisió de Catalunya li va passar al Mikimoto algunes cintes de programes d'arreu del món: "No per copiar res, només per a fer-lo pensar." Entre les cintes, *Ciel mon mardi* ('Déu meu, el meu dimarts!'), parodiant el crit de pànic de l'adúltera quan arriba el marit: "Déu meu, el meu marit!"), un programa francès que ja no s'emeta i que era pura provocació. Mikimoto va pensar, defugint la provocació, i va sortir el *Persones humanes* (Déu meu, els dijous!).

Sarsanedas no s'ho pensa quan li pregunten què ha significat *Persones humanes*: "Ha estat una entrada d'aire fresc dins el panorama televisiu nacional. Saps aquella pel·lícula que es diu *Un gramo de locura*? Doncs el *Persones* ha estat aquell gram de bogeria que ens faltava." Una bogeria i un humor molt... "molt propi, molt idiosincràtic, que quadra molt bé amb la manera de ser del públic català i que en certs moments arriba al surrealisme, que també és un component de la tradició humorística d'aquest país". Per això, només a TV3 es podia fer un programa com aquest perquè és la nostra. I per això "com més allunyats de la nostra realitat han estat els crítics menys han entès el programa. I com més arrelats al país, més els ha agradat".

Audiència? Irregular fins al setembre del 93. Aquell estiu havia marcat el punt més baix del *Persones humanes*, sobretot en l'ànim de Quim Monzó i Miquel Calzada. Van estar temptats de plegar. "Senzillament, no ens divertíem". Però finalment van decidir divertir-se, i l'audiència va començar a pujar. Com l'escuma. Com és el públic del *Persones humanes*? Sarsanedas el defineix com a jove, en una franja que per baix agafa l'estudiant de tercer de BUP i per dalt arriba a l'adult de 40 anys "que encara es resisteix a pensar que és adult". I una gran incidència a les universitats. Fenomen sociològic? "Segurament sí —salta Sarsanedas—; la gent ha incorporat al seu vocabulari i gesticulació les maneres de dir i de fer d'en Miquel. Els tics d'en Mikimoto i els girs del Quim Monzó han passat a formar part del llenguatge parlat."

Però tota història d'èxits, flors i violes té la seva hora amarga. I la del *Persones humanes* fou "el fet que tots sabem", com diu Sarsanedas per referir-se al programa sobre la infanta Elena. Poc es podien imaginar els responsables de TV3 que de seguida TVE els faria el favor del segle vetant l'aparició de Quim Monzó al programa del Gran Wyoming. L'espai de llibertat en què TV3 i el *Persones humanes* havien convertit el dijous a la nit quedava salvaguardat. Per sempre.

(A toro passat, potser val la pena esmentar un rumor que ha circulat en medis polítics catalans les últimes setmanes: la mà negra que va incitar la Casa Reial a protestar pel programa sobre la infanta fou Lluís Reverté, ex-segona de Narcís Serra, tutor a l'ombra de la infanta Cristina a Barcelona i des de fa alguns mesos factòtum de la Fundació La Caixa de Pensions. Segons el rumor.)

E. V.

del règim convergent, s'entén. Argumenten que t'ha estat molt fàcil aconseguir la llicència d'emissió per a Flash F.M., que no et falta mai feina a la ràdio i televisió públiques, inclús recorden que de jove vas militar a les joventuts de CDC... Respon?

—Locutor del règim, no. La persona que surt als mitjans de comunicació no hauria de mostrar ostentament de quin signe polític és. Jo tinc la meua creença, que no s'ajusta a cap partit predefinit, i no he dit mai si sóc d'aquests o dels altres. Sobre aquests arguments que em deïes: això de la JNC, ho explicat tantes vegades... a veure, les cerveses i les coca-coles al local de la JNC de Sabadell eren més barates, i hi havia bastantes noies. No hi ha més motiu que això. Segona cosa: facilitat per aconseguir una emissora de ràdio. Escolta'm, ara mateix regalo l'emissora a qui la vulgui, i que m'ensenyi com fa negoci amb una emissora de ràdio en català, amb la freqüència que ens han donat, sense sortir des dels llocs que hauríem de sortir i en un estat de provisionalitat com el que ens trobem. És una cosa del senyor Carles Cuní i meua, que pels nostres... vam tirar endavant. La vam tirar endavant primer per una qüestió de país, perquè és impresentable que en aquest país només hagi triomfat la iniciativa pública amb diners de tots. Hem volgut demostrar que és viable la iniciativa privada. Almenys en ràdio, que és el que coneixem. Quan temps fa que ens dediquem a la ràdio? Molt. Per tant quan va sortir la convocatòria al Diari Oficial ens vam presentar a tenir una llicència de ràdio. Una. Hi va haver 80 sol·licituds, i jo repto des d'aquí que m'ensenyin tots els projectes i passar-los la mà per la cara amb el nostre projecte. Quan ens donen la llicència agafem la maleta i anem, com uns viatjants, per tot Catalunya a buscar els independents que els ha tocat una emissora per proposar-los si es volen associar amb nosaltres, no en la qüestió dels diners, sinó en la de programació. I aconseguim que hi hagi quatre senyors que s'associïn amb nosaltres, i a més en un moment econòmic especialment delicat en què el retall de publicitat és brutal. Tampoc no hem tingut cap mena de subvenció, a diferència de la premsa. Tampoc l'hem volguda. I tot i això, hem muntat una cosa amb cara i ulls. Per tant, a mi m'empenya que em diguin aquestes coses, perquè he hagut d'emmerdar en un cert moment els meus pares perquè m'ajudessin o avalessin. I després de dos anys de funcionament veus que tens vint-i-dues persones treballant i guanyant-se la vida tan bé com podem oferir-los. Dos anys després anem en camí de tenir un pes important dins la ràdio d'aquest país. Hem aconseguit 60.000 oients, partint de zero, d'una freqüència on no hi havia res.

—En aquests moments controles una productora de televisió i, conjuntament amb en Carles Cuní, una cadena d'emissores de ràdio. Us ha

passat pel cap convertir-vos en el gran grup multimèdia que Catalunya no té?

—No, francament. Tinc molt respecte per la gent que fa diaris, però el mitjà escrit em fa molt de respecte. No el conec. Gens. Amb el problema que tenim entre mans ja n'hi ha més que suficient.

—Però Flash F.M. és un modus vivendi i prou o teniu vocació de créixer?

—Vocació de créixer, tota la del món. I poder arribar al País Valencià, a les Illes i a la Catalunya Nord, això sí que ho tenim claríssim. Però abans hem d'arribar a Girona, que no hi arribem.

—Oferir programació musical —que és el que feu a Flash F.M.— no és el recurs més fàcil per captar l'audiència?

—És el recurs més fàcil i el que té menys despesa, però també s'ha de saber fer. L'altre recurs és fer una programació convencional, anant a fitxar cracks. S'ha de fer tot pas per pas. Jo crec que és possible una ràdio privada convencional en català. Absolutament, vaja.

—I aneu en aquesta direcció?

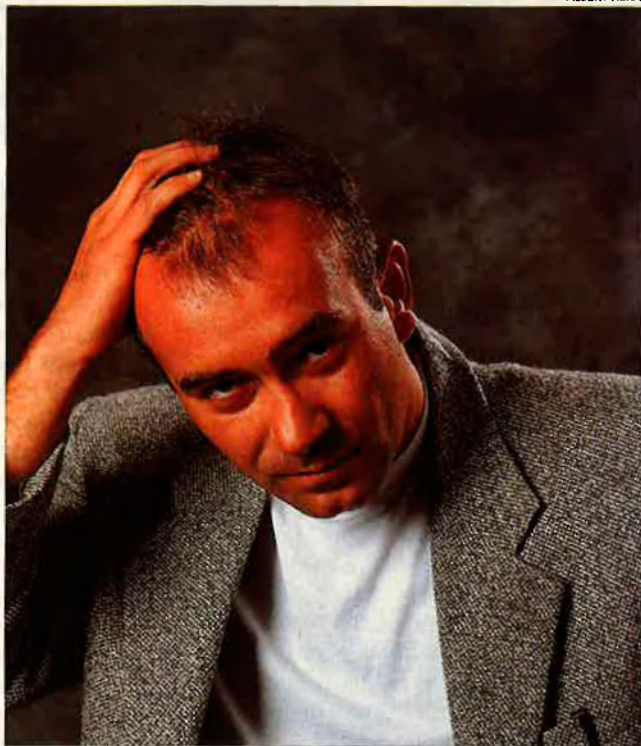
—En el cap tenim arribar a tot el territori amb Flash i la seva actual radiofórmula. A partir d'aquí es poden fer moltes coses. Catalunya Ràdio i TV3 han demostrat que la gent no tria en funció de l'idioma, afortunadament, sinó de la qualitat. Em sap greu que hi hagi aquesta invasió de producte en espanyol que podria ser perfectament fet en català.

—Què li falta encara a Catalunya en matèria de comunicació?

—Falta que els dos grans diaris donin el pas a publicar en català. *La Vanguardia* té el noranta i tant per cent dels seus lectors a Catalunya. Estic convençut que si demà sortís una edició de *La Vanguardia* o *El Periódico*, amb la mateixa maquetació que ara, tot exactament igual, però en català, la gran majoria de gent no se n'adonaria fins que hauria girat la tercera plana, de la mateixa manera que si sortissin dues edicions idèntiques de *La Vanguardia*, una en català i una altra en espanyol, s'endurien una sorpresa del tant per cent que triaria la catalana. Però bé, si no s'ha fet deu ser perquè el senyor Ansensio i el senyor Godó deuen tenir estadístiques que els diuen que això no és negoci. El dia que ho sigui, no tinc cap dubte que ho faran. Voldria creure que no estem massa lluny d'aquí.

—Les televisions privades va ser un gol que li van fer a la Generalitat?

—No és qüestió de posar fronteres ni molt menys, però em sembla que des de la cosa pública s'hauria de considerar la possibilitat d'esta-

ALBERT HERAS

"Locutor del règim? Ara mateix regalo Flash F.M. a qui la vulgui, i que m'ensenyi com fa negoci amb una emissora de ràdio en català amb la freqüència que ens han donat."

blir quotes per al català en aquests canals privats. No va ser un gol que es van deixar colar, sinó que des d'allà van bandejar absolutament el tema autonòmic. El fet és que tornem a estar en absoluta inferioritat.

—*Thas creat una imatge d'independentista i això xoca a molta gent.*

—Jo penso que les coses s'han de dir pel seu nom. Si ara és implantejable, això no vol dir que no s'hagi de treballar amb un objectiu. I l'objectiu ha de ser aquest, perquè si no, pleguem i parlem tots en espanyol i ja està, s'ha acabat tot i estarem tots tranquil·líssims i no hi

haurà cap problema. Fixat tu si seria senzill. No crec que a ningú li hagi de xocar que jo pensi d'aquesta manera. Per què? Perquè vaig amb ulleres fosques i pèls de modern, i resulta que això de la independència és carrincló i hem d'estar oberts i totes aquestes ximpleries? Som oberts, però a casa nostra. I això hi ha gent que no ho pot entendre, i s'escandalitzen, i pregunten: però per què? Doncs, què vols que et digui, això és com si ets homosexual i et pregunten: ei, tio, com es possible que no t'agradi aquella noia? Doncs perquè no, i ja està. És pitjor, és dolent, és lleig?

—Per què s'enfada el rei Joan Carles quan dediques un programa a Elena?

—És que encara no sé si va ser el rei que es va enfadar o no. Però sí que et puc dir que és possible que algun membre

de la família reial veiés les preguntes abans de fer el programa i que no hi hagués cap problema.

—...

—Vaja, a través d'amistats comunes ells saben que faríem aquell programa. I una de les persones que havien de venir convidades aquella nit era una amiga de la infanta. Però al final no va poder.

—Tu, per què vas demanar disculpes?

—No demano disculpes, m'excuso si s'ha interpretat malament el programa perquè no era aquella la meva intenció. No volia fer mofa d'una persona de la Casa Reial. Senzillament vam fer un programa sobre ella perquè la vaig conèixer i em va semblar una persona absolutament afable. El programa s'ha de prendre en la seva globalitat. És pot pensar que jo em vaig equivocar de no preveure que la gent riuria de qualsevol cosa. És culpa nostra, OK. Del que va dir el convidat de pedra jo no en puc respondre, és lliure de fer el que vulgui. I no hi ha res més. El

Elena Pérez Llorca, o el descobriment que no ho era tant

“A tu pel carrer els tios se't deuen tirar al damunt. Què fas quan un tio se't tira al damunt?” Un moment de silenci, i la resposta: “Li dic que m'agraden les ties.” Els examinadors –set homes joves– es mouen inquietos en les seves cadires. Això no s'ho esperaven. Aquella pèl-roja mal arreglada –venia de pintar el taller del seu pare– els acaba de disparar un torpede a la línia de flotació de la libido masculina. Un d'ells encerta a inquirir de nou: “I si se t'acosta una tia?”

“Llavors li dic que m'agraden els tios.” El dubte sublim ha durat només uns segons, però suficients perquè l'equip del *Persones humanes* es convenci que aquella és la noia que busquen.

Elena Pérez Llorca, barcelonina de vint-i-cinc anys, va ser l'última de les 50 noies que aquell dimecres de començaments de setembre van passar per davant dels ulls de Miquel Calzada i alguns dels seus col·laboradors més directes. El *casting* consistia a llegir una carta d'una adolesecent adreçada a Quim Monzó. Després venien les preguntes. I després recitar el currículum. Allà els examinadors van descobrir –si és que no ho sabien– que l'Elena no era una desconeguda: venia de protagonitzar la pel·lícula *Monturiol* de Francesc Bellmunt, i als divuit anys ja havia fet una incursió televisiva conjuntament amb Llorenç Santamaria en una sèrie per a TV3: *El viatge. Persones humanes*, però, l'ha llançat a la fama. Abans, quan entrava en un bar, no la reconeixien. Ara, sí. I és que segurament Elena Pérez Llorca ha gaudit durant els últims mesos dels cinc minuts setmanals de televisió més rendibles de la història.

Sobre el seu paper a *Persones humanes* diu això, que és un paper, i que per tant quan llegeix les cartes està interpretant. “No s'ha de creure tot el què es diu per televisió”, afirma. És a dir, que no està casada, ni té fills, ni està embarassada, com va dir en antena un dia. “Era una broma.” Doncs molts se la van creure.

Elena Pérez Llorca (mig) amb Quim Monzó i Mikimoto.

que nosaltres no hem fet mai és fer un programa per carregar-nos algú. Quan ho volem fer senzillament no en parlem i fora.

—Vau estar a punt de saltar per culpa d'aquest afer?

—No, no crec.

—I algun dia explicaràs al detall la intrahistòria d'aquells dies?

—No hi va haver tal intrahistòria. Senzillament allò ho va magnificar la premsa, res més. Un ho treu en portada, i l'altre s'apunta al carro... Evidentment un ho treu en portada perquè n'hi ha un que s'ha disculpat, però el president es disculpa en una conferència de premsa en resposta a un periodista. I el president va dir que no havia vist el programa i que si algú s'havia ofès demanava disculpes per anticipat. També s'ha criticat que es disculpés el president per un programa de televisió. I a mi també em va saber molt greu, però és clar, també hem d'entendre l'amistat “extraprofessional”

que pugui tenir el president amb la família reial.

—Després d'aquest assumpte, quines reflexions t'has fet?

—Francament hi va haver un moment que jo estava fastiguejat i decebut d'alguna gent que es dedica a aquesta professió. Van dir absolutes barbaritats sense tenir ni idea del que parlaven. Tant periodistes de casa com de premsa espanyola que ni em coneixen a mi ni al Monzó. L'Aberasturi... aquest tio què ha vist, què coneix, què sap? O aquell altre que va dir que el cap de setmana immediatament posterior al programa jo em trobava “en paradero desconocido”. No digueu bajanades, home, aquell dissabte al matí jo era a la celebració dels deu anys del programa *Rotllana oberta* de Catalunya Ràdio. *Paradero desconocido*... No deixis que els fets t'espatllin un bon titular.

—N'has tret alguna conclusió?

—Home, conclusions bastant dures sobre alguns membres d'aquesta professió... i bé, no existeix la censura, però jo potser encara hauré d'aplicar-me més l'autocensura, pel que veig.

—Et sap greu que t'hagin acusat de masculista per l'espai de la Megapubilla?

—És que no té sentit: fa set anys que faig el *Pasta gansa*, on vénen majoritàriament nois, i em fallen les comarques cada dia. Qui critica la Megapubilla no ha sentit mai el *Pasta gansa*. I és que a més, si vingués una persona que contestés totes les preguntes seria una megapubilla de debò, perquè les dues últimes preguntes són incontestables.

—En els set anys que fa que portes el *Pasta gansa* han passat pel teu davant milers de joves d'aquest país. És una talaia privilegiada: com veus els joves?

—Molt malament, francament. És bo que la gent s'especialitzi en el que vol estudiar i sigui un *crack* en la seva matèria, però que per contra no conegui res de res de res que s'aparti d'això que està estudiant? És bo o és dolent? No ho sé. Em sap greu que no se sàpiga quan és la Pasqua granada o el dimecres de cendra, per posar un exemple de coses religioses però que estan molt lligades amb nosaltres. O el tema geogràfic, o el tema històric... O que no sàpiguen res dels Beatles, o de Tintín, coses que a tu sempre t'han semblat molt òbvies. Potser també ens fem grans, i aquesta gent coneix el *Club Super Tres*, o els mangas, o les *Boles de Drac*...

—Et preocupa que els joves es quedin només amb la teva vessant lúdico-festiva?

—No, perquè en aquesta vessant introduïm també altres coses. Si en comptes de mi hi hagués una poma que parlés, el referent seria una poma que parlaria, i tots admirarien aquesta poma que parla. Que es queden només amb la broma? No ho crec, jo sempre intento introduir algun punt de reflexió. **Eduard Voltas**